

Enligt SÄNDLISTA

Fastställande av skötselplan för naturreservatet Nántuna lund, Uppsala kommun

Beslut

Länsstyrelsen fastställer med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, bifogad skötselplan för naturreservatet Nántuna lund i Uppsala kommun.

Detta beslut ska gälla från och med den dag det vinner laga kraft.

Beslutet kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 1.

Redogörelse för ärendet

Beslut om fridlysning av naturminnesmärket "Nántuna lund" fattades 4 februari 1954. Enligt naturvårdslagen (1964:822) och miljöbalken (1998:808) motsvarar fridlysningen förordnande om naturreservat.

Syftet är enligt reservatsbeslutet att vegetationen inom området skall vårdas på sådant sätt, att dess ursprungliga lundartade karaktär återvinns och bibehålls. Djuren inom området skall beredas fristad.

Motivering

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, ska Länsstyrelsen fastställa en skötselplan för varje naturreservat. Eftersom Nántuna lund saknade en sådan plan utarbetade Länsstyrelsen ett förslag till skötselplan för reservatet 1994. Skötselplanen fastställdes dock ej p g a bristande resurser. Länsstyrelsen avskrev ärendet från vidare handläggning 1996. Under 1998-99 återupptogs och slutfördes arbetet med att fastställa skötselplanen, efter remissbehandling.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

BESLUT

1999-07-08

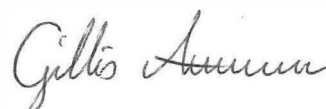
2(2)

231-9736-98

I den slutliga handläggningen av ärendet har deltagit enhetschef Lena Haraldson beslutande, tf länsexpert naturvård Lars Hjelm och Gillis Aronsson föredragande.

Lena Haraldson

Gillis Aronsson

Bilaga:

1. Hur man överklagar

SÄNDLISTA

Sveriges Lantbruksuniversitet, Box 7070, 750 07 Uppsala (DK)

Naturvårdsverket, (DK)

Riksantikvarieämbetet (DK)

För kännedom

Uppsala kommun,

Växtbiologiska institutionen,

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, 741 31 Knivsta

Upplands Ornitologiska förening, 740 20 Vänge

Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Entomologiska avd. Box 561,
751 22 Uppsala

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

1(10)

1999-07-08

231-9736-98

Skötselplan för naturreservatet

Nåntuna lund

Uppsala kommun

Fastställd av Länsstyrelsen den 8 juli 1999

Länsstyrelsen Uppsala län

POSTADRESS: 751 86 UPPSALA BESÖKSADRESS: HAMNESPLANADEN 3

TELEFON: 018 - 19 50 00 TELEFAX: 018 -19 52 01 E-POST: lansstyrelsen@c.lst.se

POSTGIRO 3 51 73-4 / 6 88 03-6 ORGANISATIONSNUMMER: 202100-2254 (VAT SE202100225401)

FÖRORD

Föreliggande skötselplan har upprättats år 1998-99 av Länsstyrelsen i Uppsala län och fastställts efter remissbehandling under 1999.

Skötselplanen avser främst att ge förvaltaren anvisningar om bevarande av reservatets värden. Planens mål och riktlinjer är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period. Skötselplanen kan således med bevarat syfte och mål kontinuerligt justeras vid behov. Förslag till ändring av planen skall underställas Länsstyrelsen för godkännande och fastställelse.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Administrativa data

Naturreservatets benämning:	Nåntuna lund
Objektsnummer:	03-02-007
Kommun:	Uppsala
Församling:	Danmark
Fastighet:	Nåntuna 1:2 (del av)
Markägare:	Sveriges Lantbruksuniversitet
Förvaltare:	SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet, Egendomsförvaltningen
Lägesbeskrivning:	5 km sydsydost om Uppsala centrum, 300 m öster om Fyrisån. Läget framgår av bifogad karta, se bilaga 1.
Koordinat i rikets system:	x=6634500 y=1605000
Koordinat enligt naturvårdsregistret:	11 I 6B 40 05
Topografisk karta:	11I Uppsala NV
Ekonomisk karta:	118 60 Ultuna och 118 61 Bergsbrunna
Area:	Totalt: 1,3 hektar
Markslag / naturtyp:	Ek- och hassellund ca 0,7 ha Träd- och buskbärande beteshage ca 0,6 ha
Landskapselement:	Jätteeckar 6 st.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

SKÖTSELPLAN

4(10)

NÅNTUNA LUND

1999-07-08

231-9736-98

Prioriterade arter: *Columba oenas* - skogsduva
Nucifraga caryocatactes - nötkråka
Scolytus carpini - avenboksplintborre
Cardamine impatiens - lundbräsma
Festuca gigantea - långsvingel
Chaenotheca phaeocephala - brun nållav
Dichomitus campestris - hasselticka

Kultuhistoriska förhållanden och naturförhållanden

Nåntuna lund är belägen i den östra sluttningen mot Fyrisån och utgörs av ett skogs- och hagmarksparti. Reservatet är delat i två delar och består, dels av öppna till halv-öppna gräsytor med spridda hasselbuskar och ekar, dels ett tätare lundartat ek- och hasselbestånd.

I reservatet finns sex "jätteeckar", varav den ena är en av länets största. Eken är ihålig och kronan lär ha skadats vid ett åsknedslag 1923. Trots detta lever eken och har t o m ökat mycket i volym de senaste decennierna. Den mätte 660 cm i omkrets, vid brösthöjd, 1953 (Sandberg) och 1975 var den 670 cm (Zander 1978). Vid senaste mätningen, år 1997, hade den en omkrets på hela 703 cm (Aronsson). Många människor besöker området vid gammeleken och slitaget börjar bli ganska kraftigt på ytliga rötter. Om slitaget blir för stort skadas troligen eken och dess livslängd kan förkortas.

I den övre, östra delen av sluttningen finns ett, nära 100 meter långt men endast tiotal meter brett, gravfält från äldre järnåldern. Gravarna är utmärkta med bautastenar samt runda, fyrkantiga eller trekantiga högar.

Nåntuna lund hörde till de områden dit Carl von Linné gärna förde sina berömda "herbationes". Särskilt synes detta ha varit fallet sedan han år 1759 förvärvat en av gårdarna i den närbelägna Sävja by.

I länets naturvårdsprogram (1987), Ingmar et al. (1968) och "Naturvårdsinventering av Uppsala kommun" (1995) ingår reservatet i ett större område som bedömts vara ett klass II objekt (mycket högt naturvärde). Reservatet har i ängs- och hagmarksinventeringen (1993) endast bedömts vara värdeklass 4 (visst bevarandevärde). Förklaringen till den låga klassningen i denna inventering är att man huvudsakligen inriktade sig på värden knutna till grässvålen, ej träden. Reservatet ingår dessutom i ett större område av riksintresse för kulturminnesvården (K 40A, Uppsala stad).

Djur-, växt- och svampliv

En inventering av fågellivet gjordes i mitten av 1930-talet av Olof Elofsson och Jöran Hult. Inte mindre än 56 olika arter observerades i lunden och skogen norr därom. Bland intressanta arter kan nämnas tornfalk, pilgrimsfalk, raphöna, skogsduva, nattskärra och gransångare. Senare inventerades fågelfaunan ånyo i lunden (Lundgren 1989). Vid denna inventering noterades 44 arter, av vilka följande kan nämnas speciellt; hornuggla, gräshoppsångare, härmsångare, svarthätta och rosenfink.

Under 1975 gjordes en vegetationsanalys, varvid fält- och bottenskiktet samt buskskiktets utformning och trädens utbredning studerades (Zander 1978).

I samband med en kraftig röjning 1975-76 påträffades, i grova nedsågade hasselstammar, den mycket sällsynta avenboksplintborren *Scolytus carpini*. Den är akut hotad och endast känd från ca 5 lokaler i Norden. Arten är nu möjligen försvunnen från reservatet p g a den kraftiga uthuggningen av hassel (Ehnström muntl.).

Under senare tid har inga omfattande inventeringar gjorts. Dock är några skyddsvärda arter kända från 1990-talet, t ex skogsduva, mindre hackspett, nötkråka, stenknäck, långsvingel, lundbräsma, brun nållav och hasselticka.

Historisk och nuvarande markanvändning

Linnés skildring av Nántuna lund är tyvärr mycket kortfattad och lyder i C. A. Broléns översättning: "Den vackra lunden vid Nántuna är beväxt med sådana träd och örter, som man träffar på i lunderna vid Norby och Gottsunda, och har dessutom följande; solvända, natt och dag, skogskovall, getväppling, grusstarr och piggstarr".

Några av de arter som Linné nämner från Nántuna är inga typiska lundväxter. De hör snarare hemma på öppna, torra marker, vilket möjligen kan tolkas som att "lunden" även innefattat områden av ängsbackarnas karaktär. Då Linné låter området gå under benämningen lund med träd, kan man tänka sig att hävden, antingen det gällt slåtter eller bete, varit mindre intensiv och att området därmed antagit en mer eller mindre lundartad karaktär.

Röjning och huggning har skett i flera omgångar i reservatet. I och med fridlysningen av området 1954 avverkades flera granar i den dåvarande gamla hassel-lunden. Borttagandet av granen medförde ett öppnande av området för invasion av asp och i viss mån rönn. Omkring 1960-61 gjordes en mekanisk rensning av aspbeståndet. År 1968 gjordes ånyo ett försök att stoppa aspens utbredning bl a med hjälp av det kemiska preparatet Esteron. Aspen bredde dock ut sig igen och 1975

dominerades den forna hassellunden så mycket av asp och rönn att den ursprungliga karaktären knappt kunde skönjas. Vintern 1975-76 avlägsnades asp och rönn ånyo på mekanisk väg. Även en hel del gamla, grova hasselbuskar sågades ned vid detta tillfälle.

Intressen för allmänheten

Reservatet går att nå från bilvägen mellan Flottsund och Sävja. Intill området finns även cykelvägar och gångstigar.

En del av reservatet är inhägnat. Stängselgenomgångar finns längs stigarna.

Informationstavlor finns i och vid reservatet.

Referenser

- Ankar, S., 1989: Inventering av skolornas närmatur i Uppsala kommun, (objekt DAN 4). Naturvårdsförvaltningen, Uppsala kommun.
- Byström, Y., 1991: Kulturellt-vetenskapliga naturvärden i Uppsala stad. – Ett fem poängs projektarbete vid biologiska-geovetenskaplig linje, Stockholms universitet, på uppdrag av Naturvårdsförvaltningen, Uppsala kommun.
- Bråvander, L-G., 1994: Naturvårdsinventering av Uppsala kommun. Fördjupad inventering kring Uppsala stad. Underlag till fördjupad översiktsplan för Uppsala stad (objekt DAN 8). Naturvårdsförvaltningen Uppsala kommun.
- Ekholm, G.: Gravfältet vid Nântuna - artikel i Upsala Nya Tidning den 8 augusti 1940.
- Gelertsen, Hj., 1886: Skogen. Ultuna landtbruksinstitut. (Guide för) Det XVI allm. svenska landbruksmötet i Stockholm. - Behandlar främst kronoparken, Lilla Djurgården från skogsbrukssynpunkt.
- Ingmar, T., Bergmark, A. & Sandberg, G., 1968: Naturvårdsinventering av Uppsala-trakten. (objekt 16).
- Jacobson, R., 1995: Årikesplan. Delplan 2: Skötsel av mark. Ett förslag till program för att bevara och utveckla Årike Fyris. Uppsala kommun.
- Linné, C. von, 1753: Herbationes Upsaliensis. Akad. avh., respond. A.N. Formander. - Tillsammans med ett par senare upplagor översatt till svenska av C. A. Brolén under titeln: Botaniska exkursioner i trakten av Uppsala (Valda avhandl. av C. von Linné, i översättning utg. av Linnésällsk. Nr. 1 Uppsala 1921). Lärjungars protokoll från Linnés herbationes har publicerats av Th. M. Fries (bil. XVIII i del II av "Linné Lefnadsteckning" Stockholm 1903), H. Hjelmquist (Bot. Not. 1951, h. 3) och Å. Berg (Sv. Linnésällsk., årsskrift 1950-51.)

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

- Lundgren, B. 1989: Översiktlig häckfågelinventering av Nántuna lund. Upplands Ornitologiska förening. Stencil. Utförd på uppdrag av Naturvårdsförvaltningen, Uppsala kommun.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv (del av objekt 80:195). Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1993: Ängs- och hagmarker i Uppsala län. Uppsala kommun (del av objekt 80-260). Meddelandeserien 1993 nr 3.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1994: Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län (del av objekt 325). Meddelandeserien 1994 nr 13.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1997: Kuturmiljöer i Uppsala län – Områden av riksintresse. Beskrivningar (del av objekt 40A i Uppsala kommun). Meddelandeserien 1997 nr 13.
- Naturvårdsinventering av Uppsala kommun 1995: Danmarks socken (objekt DAN 8). Naturvårdsförvaltningen, Uppsala kommun 1995.
- Selling, M., 1939: Nántuna lund. Ergo (tidn. för Upps. studentkår) årg. 16, s 99. Uppsalatraktens naturminnesinventering 1937-1944. Utförd på uppdrag av Uppsala stad av Naturvetenskapliga Studentsällskapet i Uppsala, under ledning av R. Sernander, sammanställd av G. Sandberg. (objekt I:5). Utgiven 1993 av Naturvårdsförvaltningen i Uppsala kommun.
- Zander, G. 1978: Nántuna lund - 20-poängsarbete i växtekologi. Medd. från Växtbiologiska inst., Uppsala.
- Opubl. uppgifter från Gillis Aronsson, Bengt Ehnström, Olof Elofsson, Jöran Hult och Gustaf Sandberg.

MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN

Övergripande mål

Att bibehålla och vårda ett varierat område, med dels öppna till halvöppna betesytor samt dels ett lundartat ek- och hasselbestånd.

Beskrivning, skötsel mål och föreskrifter för skötsel

Skötselområde A ca 0,6 ha (bilaga 2)

Beskrivning: Inhägnat område med spridda ekar och grova hasselbuskar.

Kvalitetsmål: Hävdad träd- och buskbärande mark med öppna till halvöppna ytor och mycket gamla ekar och hasselbuskar. Dessutom ska en yngre generation av samma träd- och buskslag finnas.

Åtgärder: Årlig hävd, helst genom bete med nötdjur samt normalt stängselunderhåll. Ingen gödsling eller kemisk bekämpning får ske.

Bibehåll och gynna gamla, grova träd och buskar, framför allt ek och hassel. Samtliga gamla, grova hasselbuskar sparas som evighetsbuskar. Viss röjning av uppväxande lövsly och barrträd bör ske. Men vid en sådan röjning bör unga ekar sparas. Buskar och mindre träd på fornlämningar kan tas bort, även ek.

Om området betas av hästar bör eventuellt vissa trädstammar och rötter skyddas från gnag eller annan åverkan från djuren.

Skötselområde B 0,7 ha (bilaga 2)

Beskrivning: Lundartat område med bitvis täta hasselbuskage och enstaka gamla, grova ekar.

Kvalitetsmål: Lundartat område med mycket gammal, grov ek och hassel.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

SKÖTSELPLAN

9(10)

NÅNTUNA LUND

1999-07-08

231-9736-98

Åtgärder: Ek och hassel ska i huvudsak lämnas som evighetsträd/-buskar. Gynna ek och hassel genom att röj/gallra bort andra träd- och buskslag, t ex asp, ask, alm, gran och slån. Särskilt viktigt är det att ta bort träd som växer upp och skuggar eller konkurrerar med ekarna. Hassel bör ej avverkas, med undantag för en smal, ca 10 m bred, kant i reservatets västra bryn, där grova ekar växer. Dessa stora "brynekar" bör stå friställda. Således kan det bli aktuellt att även ta bort enstaka klenare ekar som konkurrerar med de grövre, se bilaga 3.

För att undvika att folk (omedvetet) skadar den största eken i reservatet bör man sätta upp en informationsskylt som uppmanar att inte gå eller klättra på ytliga rötter. Om slitaget blir mer omfattande bör man eventuellt hägna in eken.

FRILUFTSLIV OCH TURISM

Övergripande mål

Några friluftsanordningar e dyl inom reservatet ska inte finnas, men information, gränsmarkering, stängsling och stängselgenomgångar ska regelbundet ses över och underhållas.

Information och anläggningar

Informationstavlor ska vara uppsatta i och vid reservatet. Äldre, slitna tavlor ska kontinuerligt bytas ut.

Gränsmarkeringen ska följa svensk standard, SIS 03 15 22. Utmärkningen av gränsen, bör ses över cirka vart femte år, medan stängslingen och stängselgenomgången ses över varje år. Vid behov ska de upprustas och kompletteras.

DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen bör dokumentera vad som händer med reservatet t ex ändrad hävd, naturliga förändringar och utförda åtgärder. Dokumentationen bör helst ske både med anteckningar och fotografier.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

SKÖTSELPLAN

10(10)

NÅNTUNA LUND

1999-07-08

231-9736-98

SAMMANFATTNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Prioritet 1

Hävd genom bete (eller slåtter).....	årligen
Översyn och underhåll av gränsmarkeringen.....	ca vart 5:e år
Översyn och underhåll av stängsel och genomgångar.....	årligen
Underhåll och byte av äldre, slitna tavlor.....	kontinuerligt

Prioritet 2

Friställa grova ekar i västra brynet.....	vid behov
Information och ev. stängsling vid den stora eken.....	vid behov
Röjning och plockhuggning.....	vid behov

BILAGOR

1. Översiktskarta, skala 1: 30 000
2. Reservats- och skötselplankarta, skala 1: 5 000
3. Ekar i reservatet, skala 1: 1 000

Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
skötselplan
1999-07-08

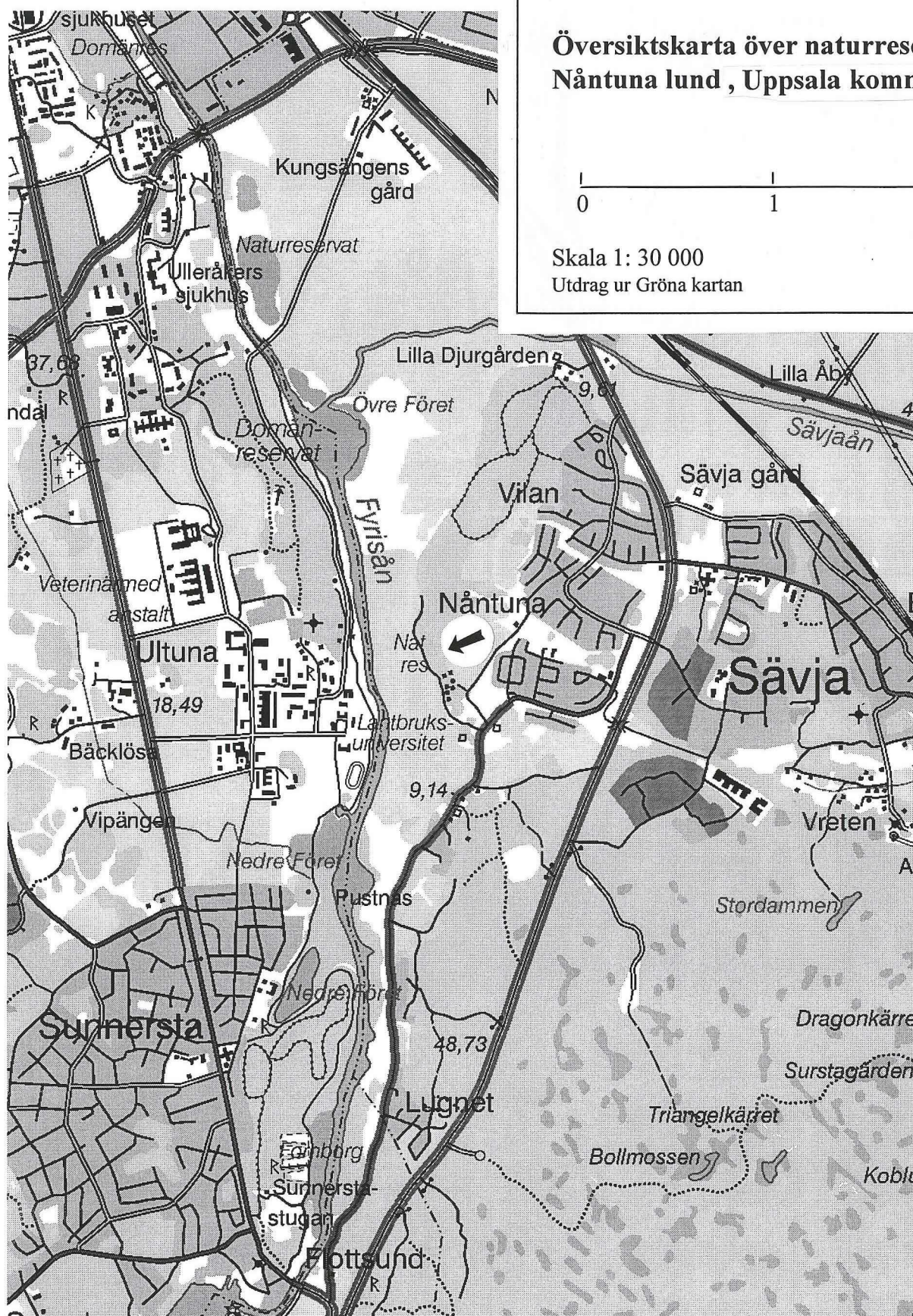
dnr. 231-9736-98

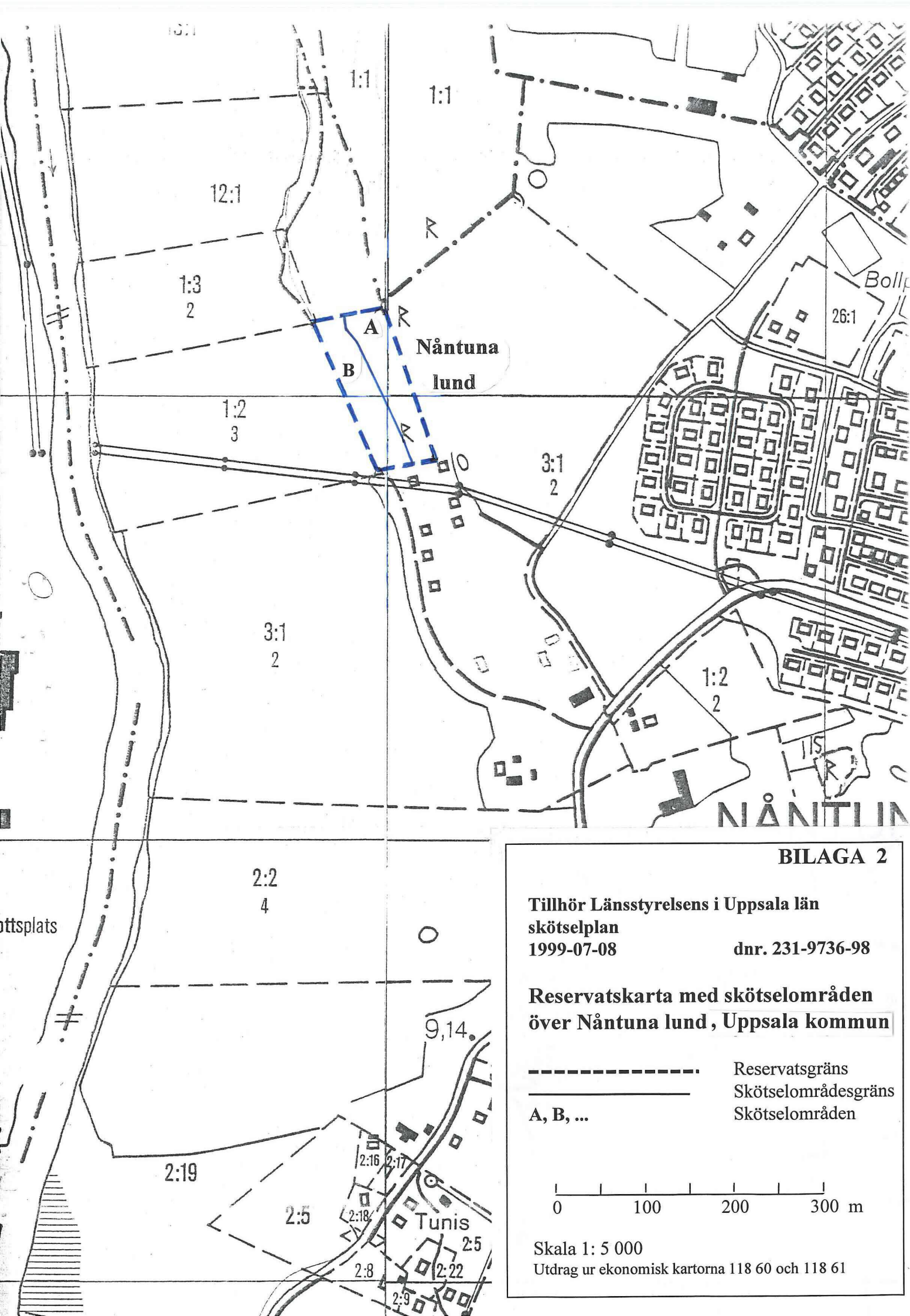
Översiktskarta över naturreservatet Nåntuna lund, Uppsala kommun

0 1 2 km

Skala 1: 30 000

Utdrag ur Gröna kartan

BILAGA 2

Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
skötselplan
1999-07-08

dnr. 231-9736-98

Reservatskarta med skötselområden över Nantuna lund, Uppsala kommun

----- Reservatsgräns
----- Skötselområdesgräns
A, B, ... Skötselområden

0 100 200 300 m

Skala 1: 5 000

Utdrag ur ekonomisk kartorna 118 60 och 118 61

**Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
skötselplan**

1999-07-08

dnr. 231-9736-98

Ekarnas växtplatser och stamomkrets i och vid
Nåntuna lund 1975. (Efter Zander 1978)

Skala 1: 1 000

